

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3453/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 9.Bv.1545/2017/19. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 1.Bpkf.1096/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Fahidi Gergely ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy a következőképpen foglalható össze: a fogvatartott indítványozó védője útján alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. május 22. napján kártalanítási kérelmet nyújtott be a Szegedi Fegyház és Börtönnél, 2013. július 23-tól a szabadulásának napjáig, azaz 2017. július 23. napjáig tartó időszak tekintetében. Kérelmében többek között hivatkozott a jogszabályban előírt élettér hiányára, valamint az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre.
- [3] Az indítványozó jogi képviselőjén keresztül korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is nyújtott be kérelmet 2016. július 14. dátummal, amelyet nyilvántartásba vettek, majd 2017. december 14. napján kelt levélben tájékoztatták az indítványozót kérelmének elfogadhatatlanságáról.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 70/A. § (5) bekezdés *b*) pontja alapján a kérelem arra nem jogosult személytől származik, tekintettel arra, hogy a kérelmező esetében 2015. július 7. napjától kezdve egészen a 2017. július 23-ai szabadulásáig a Szegedi Fegyház és Börtön kórtermében volt elhelyezve, ahol – a bv. intézet kimutatásai alapján – számára mindvégig biztosítva volt a jogszabályban előírt élettér, így nem volt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között. Az eljáró bíróság ezzel kapcsolatosan megjegyezte azt is, hogy a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések kizárólag a zárkákra, illetve lakóhelyiségekre írnak elő kötelező egy főre jutó négyzetméter arányt, ennél fogva a kórteremben történő elhelyezés egyébként sem alapozná meg a kártalanítást.
- [5] A bíróság emellett kitért az indokolásában arra is, hogy az indítványozó az EJEB-hez intézett kérelmét 2016. július 14. napján, a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontja szerinti sérelmes helyzet megszűnésétől kezdődő 6 hónapos jogvesztő határidőn túl nyújtotta be.
- [6] 1.2. Az indítványozó és védője fellebbezéssel élt, amelyben kifejtették, hogy álláspontjuk alapján a kórteremben töltött fogvatartás idejére az általánosnál szigorúbb szabályok vonatkoznak. Ennek értelmében az alapvető jogokat sértő fogvatartás nem szűnt meg 2015. július 7. napján, azok továbbra is fennálltak, így az EJEB-hez benyújtott kérelem nem tekinthető elkésztetnek. A másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék 1.Bpkf.1096/2019/2. számú végzésében a fellebbezést alaptalannak találta és az elsőfokú bíróság döntésével minden tekintetben egyetértve azt helyben hagyta.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 9.Bv.1545/2017/19. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.1096/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (1) bekezdését, I. cikkét, II. cikkét és a III. cikk (1) bekezdését.

- [8] 2.1. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó kifejtette, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény által bevezetett ideiglenes rendelkezések értelmezése során az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a törvény és a jogalkotó célját, ezáltal nincs összhang az Alaptörvény és a támadott végzések között. Az indítványozó szerint ezen rendelkezéseknek az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkében foglalt kínzás és embertelen bánásmód megsértését kellene kompenzálnia, a bíróságok téves jogértelmezése folytán viszont nem jut érvényre a jogalkotó akarata, a Bv. tv. preambulumban foglalt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás intézménye.
- [9] Az indítványozó véleménye szerint az eljáró bíróságok jogértelmezése téves és visszaható hatályú, mert a jogszabály hatálybalépését megelőző időre állapít meg számára kötelezettséget. Ennek kapcsán utalt az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatára és hivatkozott a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatban foglaltakra.
- [10] Az indítványozó kifogásolta, hogy utólagosan kialakult és a jogértelmezéssel szembemenő joggyakorlat miatt sok kártalanítási kérelmet elutasítanak, amely gátolja az Alaptörvényben megfogalmazott jog érvényre jutását, valamint veszélyezteti a jogbiztonságot.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a rabkórházi elhelyezés is fogvatartásnak minősül, és az ilyen esetben történő alapvető jogokat sértő elhelyezés esetén jár a kártalanítás, ugyanúgy, mintha az elítélt zárkában töltötte volna büntetését. Ezzel kapcsolatosan utal arra, hogy véleménye szerint ez esetben az általánosnál szigorúbb – a nemzeti kórházzabvány által előírt 6 m²/fő – szabályok vonatkoznak az előírt egy főre jutó négyzetméter minimumára. Hozzáteszi, az egészségügyi szolgáltatást nyújtó egyes intézmények szakmai minimumfeltételeiről szóló 21/1998. (VI. 3.) NM rendeletet kellett volna alkalmazni, amelynek értelmében ágyanként 6, kórtermenként 12 m² minimális mozgástér az előírt törvényi feltétel az ilyen jellegű elhelyezés esetében.
- [12] Mindezekre figyelemmel az indítványozó álláspontja alapján a jogsértő elhelyezési körülmények nem szűntek meg 2015. július 7. napján, azok továbbra is fennálltak, így az EJEB-hez benyújtott kérelme nem minősül elkésettnek és a kártalanítási kérelmét érdemben kellett volna vizsgálnia a bíróságoknak.
- [13] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [14] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [15] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [16] 3.3. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény E) cikk (1) bekezdése, I. cikke, II. cikke és a III. cikk (1) bekezdése tekintetében nem fejtett ki alkotmányjogilag releváns értékelhető indokolást, tehát nem teljesítette az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettséget. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezések tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [17] 3.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [18] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.

- [19] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [20] 4. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményéből levezethető visszaható hatályú jogalkalmazás kapcsán hivatkozott 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatban foglaltakra. Ezen döntésben – jelen ügygel ellentétben – az indítványozó a Bv. tv. 436. § (10) bekezdése a) pontja alapján volt jogosult kártalanítási igényét bejelenteni.
- [21] Jelen ügy indítványozója a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pontjára alapozva nyújtotta be a kártalanítási kérelmét, amelyet a bíróság – ezen jogszabályhely alapján eljárva – érdemi vizsgálat nélkül elutasított.
- [22] Ezek alapján a hivatkozott döntés és a jelen ügy között nincs összefüggés, tehát az indítványozó által – a visszaható hatályú jogalkalmazás kapcsán – előadott érvelés nem vet fel bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban meghatározott befogadhatósági feltételeket.
- [23] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. november 24.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1583/2019.

